

DE ZODIAC

De Moderne Mystiek en Wetenschapsreview
Artikel van Willi Sucher, april 1938

In de huidige fase van de menselijke evolutie vervaagt de oude traditionele wijsheid van de sterren steeds meer en we zijn gebonden aan het zoeken naar nieuwe manieren van kennis van onze relatie met de sterren. De studie van de sterrenbeelden bij het sterven kan daarbij een grote hulp zijn. Je zou bijna kunnen zeggen dat de doden, die op het moment van hun dood nog lang verbonden zijn met het sterrenbeeld in de hemel, de ware astrologen van onze tijd zijn. Als de levenden hun juiste relatie met de doden vinden, zullen ze ook nieuwe en vruchtbare kennis krijgen van de kosmische relaties.

Dit aspect zal in dit essay verder worden uitgewerkt. We willen vooral een hernieuwd inzicht krijgen in de aard van de dierenriem en zijn twaalfvoudige differentiatie. We moeten op de een of andere manier een breder gezichtspunt bereiken; daarom zullen we een groot aantal historische personages in ogenschouw nemen, en hoe ze in hun stervenshoroscoop in relatie zijn gekomen tot het universum van de sterren. Geen enkele horoscoop kan het volledige, twaalfvoudige karakter van de dierenriem omarmen. Napoleon's stervenshoroscoop benadrukt, in het algemeen, slechts één enkel sterrenbeeld, dat van de Vissen. Om deze reden zullen we verschillende horoscopen moeten bestuderen, waarbij we vooral rekening moeten houden met hoe de bovenplaneten - die voorbij de Zon liggen: Mars, Jupiter en Saturnus zijn gerelateerd aan de constellaties van de vaste sterren.

We zullen beginnen met een lange terugblik in de Westerse geschiedenis naar de tijd van de Middeleeuwen en het tijdperk van het hoge Scholasticisme. Thomas van Aquino, ongetwijfeld de grootste figuur in de Scholastische beweging, stierf op 6 maart 1274. Het sterrenbeeld op deze dag zal ons een beeld geven van de relatie van zijn werk op aarde tot de sterrenhemel. Het is een zeer indrukwekkend beeld. De zon staat in Vissen, en Saturnus aan de andere kant in Maagd, Jupiter De zon staat in Vissen, en halverwege tussen Jupiteren is in Waterman en Mars is in Ram. Jupiter staat naast Venus die in Steenbok staat, net als de maan, terwijl Mercurius in de buurt van Mars staat. Het is als een schilderij in de kosmos, harmonieus van compositie, evenwichtig en gecentreerd in de krachten van de zon. Toch heeft de Zon in dit schilderij ook een ander aspect, Saturnus is in Maagd en in oppositie tot de zon.

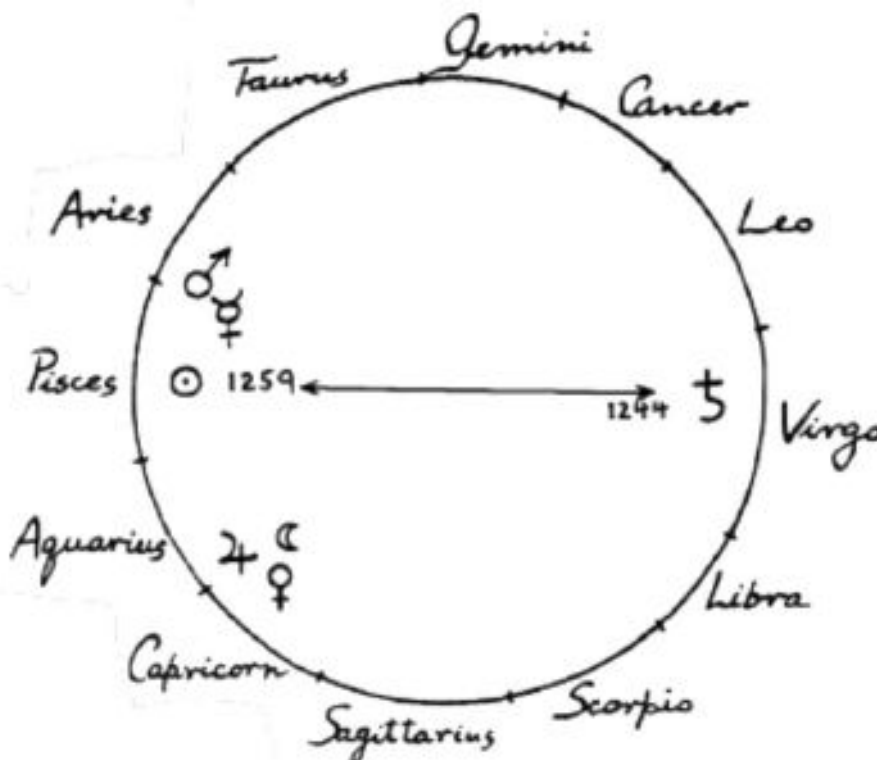

Fig. 1: St. Thomas van Aquino - stervenshoroscoop - 6 maart 1274 69

Dit geeft de horoscoop een eigenaardig dubbel aspect, en we zullen merken dat deze dualiteit het hele werk van de heilige Thomas in zijn leven op aarde doordringt. Enerzijds vertegenwoordigt hij de Scholastische stroom in haar mooiste essentie. Om de essentie van dit belangrijke tijdperk in onze spirituele geschiedenis te begrijpen, kunnen we teruggrijpen op een historisch beeld dat juist door dit tijdperk is ontstaan, namelijk de architectuur van de gotische kathedraal die haar hoogste volmaaktheid bereikt in die van Chartres. In de sterke nadruk op de verticale lijn, met zijn hemelse aspiratie, vindt de geestelijke stemming van de mensen van die tijd een karakteristieke uitdrukking. Door fijn en subtiel te denken, gedisciplineerd in een ongemeten toewijding aan de geest en het ontwikkelen van een uitgewerkte techniek in de vorming van de pure concepten, zochten en vonden de mensen van die tijd contact - vaak was het een zeer reëel en bijna -contact - met het goddelijke en het spirituele. Zelfs als de opwaartse spitsen van hun kathedraalen zich uitstrekten tot in het oneindige van het universum, zo hadden zij in de opwaartse oriëntatie van hun eigen wezen, in zuivere gedachten, nog een delicate draad die hen op een zeer directe manier verenigde met de goddelijke-spirituele wereld. Want toen zij hun gedachte in ontvankelijkheid voor de geestelijke wereld opvoerden, voelden zij de goddelijke openbaringen in hen oplichten. De zuiverste en krachtigste exponent van deze zielshouding, Thomas van Aquino, verschijnt op het toneel van de geschiedenis. Dokter Angelicus was de naam die het volk van zijn tijd hem gaf. Hij was vooral doordrongen van dit maagdelijk wezen van de ziel, dat in staat was zich in een ongeëvenaarde mate te openen in de zuivere gedachtengang naar het goddelijke. Zo werd hij een van de grootste spirituele figuren van zijn tijd. Zijn bestaande werken, de zogenaamde Summae, getuigen van zijn grootsheid.

Dit karakter van de ziel, subtiel ontwikkeld, hoog opgeleid, maar toch direct open voor het spirituele, komt goed tot uiting in de positie van Saturnus in Maagd op het moment dat hij door de poort van de dood ging. Saturnus, de hoogste van de zeven planeten, staat in de maagdelijke constellatie. In deze constellatie gaat dat aspect van het wezen van Sint Thomas voort, waarin hij zo goed in staat was om de geestelijke openbaringen in zijn ziel te ontvangen. Dit wordt nog duidelijker als we aandacht besteden aan de vroegere doorgangen van Saturnus. Want we herkennen dan welke periode van zijn leven als het ware in deze constellatie uitgaat. Het gaat om het jaar 1244-5. Een jaar eerder was Aquinas ontvangen in de Dominicaanse orde. In 1245 werd hij naar Parijs geroepen voor de school van Albertus Magnus. Saturnus in Maagd in de stervenshoroscoop is dus een beeld van zijn opkomst, van de essentiële stap die hij zette en die hem naar de geestelijke horizon van zijn tijd leidde. Maagd valt op in de horoscoop van andere vertegenwoordigers van die tijd. Albertus Magnus, leraar en vriend van de heilige Thomas, had Jupiter in Maagd op het moment van zijn dood (15 november 1280), op dezelfde plaats waar Saturnus stond bij het overlijden van de heilige Thomas. Bij de dood van Duns Scotus-Doctor Subtilis, zoals hij werd genoemd-Mars was in Maagd (8 november 1308).

Een heel andere wereld dan deze, zo teder, zo intiem toegewijd aan de ervaring van het Goddelijke en het spirituele, is die ingeschreven in de sterrenbeelden Waterman, Vissen en Ram in St. Thomas' stervenshoroscoop. Wat betreft de doortocht van Saturnus is dat de periode in het leven van Aquino, toen hij al een vermaarde persoonlijkheid was aan de Universiteit van Parijs en in het hele Westerse Christendom. Toch moeten we wat dieper kijken. Het was de tijd waarin hij worstelde met spirituele neigingen die hij schadelijk achtte voor de ware evolutie van de mensheid. Deze tendensen waren vooral geconcentreerd in de ideeën van de Moorse filosoof Averrhoes. Het conflict lag opnieuw op het gebied van het leven waarin de mensen in die tijd moesten worstelen met de grote spirituele waarheden - het element van het denken. Als essentieel uitgangspunt voor de discipline van het denken namen ze de filosofie van Aristoteles als uitgangspunt. Zo lijkt het erop dat de ware interpretatie van de bestaande geschriften van Aristoteles het twistpunt was geweest. Toch lag daarachter een veel grotere strijd verborgen. Het ging om de geestelijke werkelijkheid en de inhoud van het eeuwige zijn.

Aristoteles had in de 4e eeuw voor de christelijke jaartelling geleefd en gewerkt, maar zijn filosofie bleef tot in de Middeleeuwen van levensbelang. Om te beginnen waren zijn werken overgebracht door de scholen van de Griekse filosofen. In de eerste eeuwen van het christendom, toen deze oude scholen van wijsheid zwaar onder druk werden gezet en vervolgd, en zelfs werden vernietigd, vonden de werken van Aristoteles hun weg naar de beschavingen van Syrië, Mesopotamië en West-Azië. Vertaald in oosterse talen, hadden ze te lijden onder talrijke vervormingen. Een van die vertalingen kwam in handen van de Moorse filosoof Averrhoes. Trouw aan het karakter van de Arabische ziel gaf Averrhoes zijn eigen commentaar op de filosofie van Aristoteles. Uit zijn beschrijving zou men gemakkelijk kunnen concluderen dat in de visie van de Griekse meester een persoon geen onsterfelijke, spirituele kern van wezen in zich draagt; alleen een vonk van het goddelijke wordt ontstoken die na de dood opgaat in de oceaan van het goddelijke wezen, zonder dat er sprake is van een voortgezette persoonlijke aanwezigheid. Thomas van Aquino moest deze interpretatie weerleggen, want het lag niet in de lijn van de normale spirituele ontwikkeling van de westerse wereld. Tegenover de Latijnse Averrhoïsten zorgde hij voor een nieuwe vertaling van bepaalde delen van Aristoteles' werken uit het oorspronkelijke Grieks en schreef hij

volumineuze commentaren. Dit was de tijd dat hij werkzaam was als Magister aan de Universiteit van Parijs en met name de tijd van zijn verblijf aan het hof van Paus Urbanus IV, 1261-4. Het is deze periode die is gegraveerd door de doorgangen van Saturnus naar de sterrenbeelden Waterman, Vissen en Ram. Het hoogtepunt van zijn activiteit werd vooral vastgelegd in de Zon in Vissen; namelijk de tijd dat hij van Parijs naar het pauselijke hof ging, in zekere zin de erkende geestelijke leider van de westerse mensheid.

In zijn stervenshoroscoop komen dus twee tendensen naar voren, respectievelijk geconcentreerd in de constellaties Vissen en Maagd. Aan Maagd behoort de stille innerlijke drager van de ziel, die de stem van de kennis van de goddelijke geheimen van de schepping van de wereld en de mensheid hoort; kennis die in diepere regionen van de ziel zal ontstaan als we sereen genoeg zijn om het te horen. Ook de constellatie van de Maagd wordt geassocieerd met de intrede in het innerlijke, geestelijke leven van de natuur. Vissen, het tegenovergestelde van Maagd, wordt geassocieerd met de grote spirituele gevechten van de mensheid. We zien het in de stervenshoroscoop van St. Thomas op een andere manier dan in die van Napoleon. Toch zullen we ook het enorme verschil tussen de twee horoscopen herkennen. Hoe groot de veldslagen van het Scholasticisme ook waren, Thomas van Aquino heeft ze door zijn leven en werk in de kosmische sfeer van Vissen met serene harmonie ingeschreven. Deze kosmische regio in zijn stervenshoroscoop is als een beeld waarin het verleden en de toekomst van de wereld het meest harmonieus verenigd zijn; de planeten door hun verschillende posities leiden van de Ram, via de Zon in Vissen, naar de Waterman. In de horoscoop van Napoleon vonden we daarentegen Vissen geblokkeerd door de conjunctie van Saturnus, Jupiter, Mars en Mercurius. Ook hier hadden we te maken met een van de grote veldslagen van de mensheid. Beginnend in de Franse Revolutie, als een gebalde vuist duwde het zich een weg naar de westerse wereld. Gezien in een kosmisch licht, zoals in deze stervenshoroscopen, lijken de gebeurtenissen van Napoleon's tijd meer verward en krampachtig, lang niet zo harmonieus opgelost als in het levenswerk van de heilige Thomas, waar de Vissen door de Zon worden bestraald. Het is de Zon, deze keer, die zijn karakter geeft aan het sterrenbeeld Vissen, gevuld als het is met de prototypes van spirituele gevechten.

Er is een schilderij van St. Thomas van Aquino van Gozzoli, de meest illustratieve van dit feit. Vanuit zijn hart straalt een zon uit, onder zijn voeten hurkt Averrhoes die hij heeft overwonnen, terwijl vanuit de hoogte boven hem Christus aan het woord is: Bene scripsisti de me, Thomma! Het is een zeer indrukwekkend feit dat in Averrhoes' eigen horoscoop van de dood (12 december 1198) de planeet Mars zich op de plaats bevindt waar de Zon in die van Aquino staat; namelijk opnieuw in Vissen. De Zon van het hart in St. Thomas over-straalt de Mars-achtige impuls van Averrhoes.

Het tijdperk waarin deze ontwikkelingen plaatsvonden was een groot keerpunt in het geestelijk leven van het Westen. Gezien in een kosmisch licht, vond het plaats langs de lijn van Maagd naar Vissen. De Maagdelijke krachten, de impulsen voor een verdiept innerlijk leven van de ziel die tot de kosmische sfeer van de Maagd behoorde, vochten voor hun bestaan met die andere krachten die vorm kregen in Vissen. Vissen zelf werden getransformeerd terwijl de maagdelijke wereld van het zuivere denken ook een essentiële verandering onderging. Scholastiek is nog steeds in staat om in een strenge denkdiscipline op te staan tot het goddelijke en geestelijke - de geheimen van de Goddelijke Openbaring. Maar op dit keerpunt in de menselijke evolutie was de faculteit langzaam aan het verdwijnen. Een tragische gebeurtenis van die tijd onthult het - ik verwijs naar de vernietiging van de Orde van Tempeliers, gedurende de zeven jaar van 1307 tot 1314.

Gesticht met het beleden doel de heilige plaatsen van het christendom in Palestina te beschermen tegen de Mohammedanen die in het Heilige Land regeerden, had de Orde van Riddertempeliers nog een diepere betekenis. Het werkte om diepe spirituele geheimen te bewaren die lang geleden werden gecultiveerd in de oude Mysteriecentra van het Oosten en die licht wierpen op de spirituele evolutie van de wereld en van de mensheid. De esoterische taak van de Orde was om de oude Oosterse Wijsheden over te dragen en ze te verenigen met alles wat in het Westen uit de christelijke stroom was ontstaan. Dus in de diepte van haar mysteries droeg de Orde machtige schatten van wijsheid in zich - het goud van de wijsheid van de geestelijke zon. Tot op zekere hoogte was het een misverstand aan de kant van de buitenwereld, die zich de geheime schat van de Orde voorstelde om te bestaan uit fabuleuze hoeveelheden materieel goud, wat leidde tot de uiteindelijke vernietiging van de Orde.

Filips de Schone van Frankrijk was de hoofdrolspeler. Hebzuchtig en jaloers op het goud van de Tempeliers, hij wilde ze vernietigen. In 1307 beval hij de arrestatie van de leidende Tempeliers in Frankrijk. Rond deze tijd stond Saturnus in het sterrenbeeld Weegschaal, Jupiter kwam in Schorpioen en Mars in Boogschutter. Toch was deze gebeurtenis slechts een opmaat naar het zeven jaar durende conflict dat nu volgde. Vreselijke verwijten over het onchristelijke leven werden afgewenteld op de Tempeliers. Valse bekentenissen werden van hen afgedwongen door foltering. Er volgde klap op klap. In het jaar 1310 werden vierenvijftig van de Tempeliers levend verbrand. Onder hen de Meester van de Orde, Jacques de Molay, die op de brandstapel stierf. Dit was op 11 maart 1314. De vernietiging van de Orde was nu compleet.

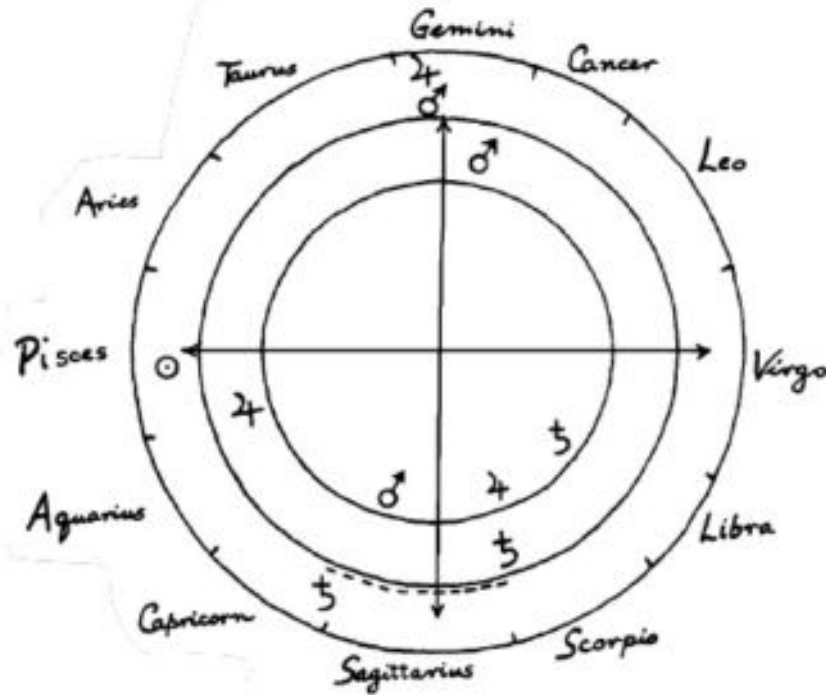

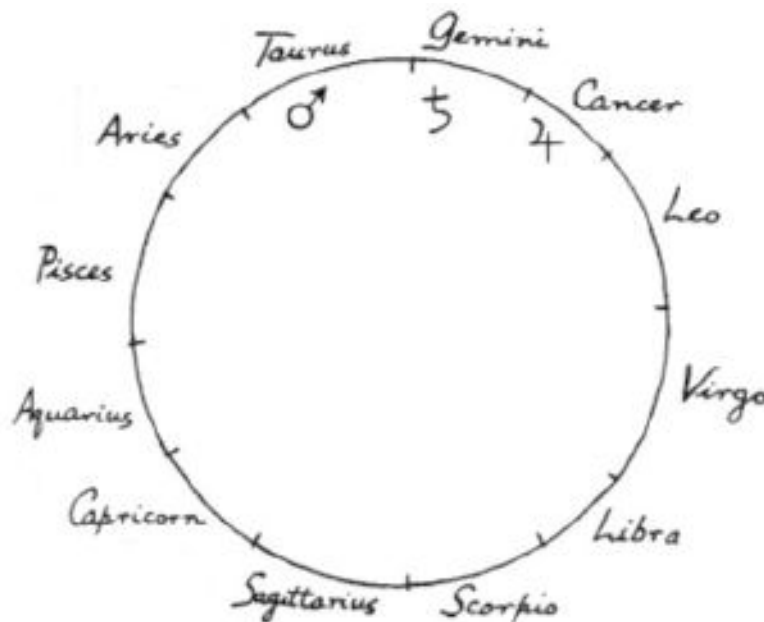
Fig. 2: In de Binnencirkel: Begin van het proces van de Tempeliers met hun arrestatie op 14 september 1307. In de Middelste Cirkel: 54 van de Tempeliers brandden op 24 mei 1310 op de brandstapel. In de Buitenste Cirkel: Jacques de Molay verbrand op de brandstapel 11 maart, 1314.

Vreemd waren de sterrenbeelden op deze momenten. In 1310, bij de vernietiging van de vierenvijftig Tempeliers, ging Saturnus het sterrenbeeld Boogschutter binnen, Jupiter was in Vissen, en Mars in Tweelingen. Bij de dood van Jacques de Molay ging Saturnus van Boogschutter naar Steenbok, terwijl Jupiter en Mars in conjunctie in Tweelingen waren. Hierin zien we een bepaalde lijn, duidelijk afgebakend in de kosmos. In het begin, in 1307, bevindt Saturnus zich in de Weegschaal, maar hij is onlangs uit de richting van Maagd en Vissen gekomen, waarmee de geestelijke conflicten van het Scholasticisme werden geassocieerd. Vervolgens, ten tijde van de definitieve vernietiging van de Orde - tussen de dood van de vierenvijftig ridders en het martelaarschap van de laatste Grootmeester van de Orde - ging Saturnus door de Boogschutter. Maar tegelijkertijd, heel sterk in deze twee historische momenten, wordt de constellatie van Tweelingen besproken, zoals onze tekening laat zien (Figuur 2). Zo is de richting in de kosmos van Boogschutter naar Tweelingen vooral verbonden met de vernietiging van de Tempeliersorde, en toch speelt de vroegere richting ook -Virgo naar Vissen- een zekere rol.

Het is als een kosmisch kruis waarin de spirituele gebeurtenissen van dit tijdperk zijn ingeschreven. Het Scholasticisme worstelde in de Geest en streefde naar een verbinding met de Goddelijke Openbaring door middel van de zuiverheid van het denken. Maar in het vervolg was juist deze verbondenheid gedoemd om verloren te gaan. Dit alles vond plaats langs de lijn van Maagd naar Vissen. Ondertussen probeerde de Orde van Tempeliers de continuïteit met de wijsheden van de oude Mysteries vast te houden. De Orde werd vernietigd; haar vernietiging wordt geassocieerd met de kosmische lijn van Boogschutter naar Tweelingen. Hierin manifesteert zich het keerpunt van de kosmische tijd waarin de mensheid in de 13e eeuw betrokken raakte [1314 - overgang naar de nieuwe tijd]. Langzaam maar zeker ontstond in de daarop volgende eeuwen een nieuwe manier van denken, die meer gericht was op de buitenwereld van de zintuigen. De diepere spirituele stromen namen nu meer plaats in de verborgen achtergrond van de uiterlijke geschiedenis.

Eén man beleefde dit spirituele keerpunt van de geschiedenis op een vrij intieme en menselijke manier. Dit was de Duitse mysticus Meister Eckhardt. Opgegroeid in de Scholastische denkdiscipline, was hij al een van degenen die de oude faculteit ontweken heeft, d.w.z. dat hij alleen al door de gedachte verbonden is met het goddelijk-spirituele. Hij kon het nu alleen nog maar vinden in het gebied van het volle bewustzijn, in de mystieke ervaring van het gezuiverde gevoelsleven. Uit deze zielsstemming kwam hij tot zo'n gedachte als deze: "Wat de mens ook kan denken over God, het is niet God. Wat God in Zichzelf is, kan geen mens bereiken, behalve dat hij getransporteerd wordt naar datzelfde Licht, dat God zelf is". Dit soort spirituele ervaring was in die tijd totaal nieuw; het kwam er dus op neer dat de Kerk het niet zou tolereren. Ze wilden alleen de Scholastische methode behouden. In een proces voor ketterij werden de opvattingen van Meister Eckhardt veroordeeld. Hijzelf stierf tijdens het proces in het jaar 1327.

Het is opmerkelijk dat in zijn stervenshoroscoop (Figuur 3; de exacte datum is niet bekend) de richting Boogschutter-Gemini weer naar voren komt, want Saturnus was in dat jaar in de Tweelingen, Mars in Stier, en Jupiter in Kreeft. Het is de kosmische tegenhanger van wat er was ten tijde van de vernietiging van de Tempeliers. Deze keer zien we dezelfde richting vanuit de andere kant, vanuit de sfeer van de Tweelingen. Zo krijgen we een vollediger beeld van het kosmische kruis: Maagd en Vissen, Boogschutter en Tweelingen. Bovenal wordt op deze manier de essentie van de Dierenriem voor ons reëler en substantiëler, zowel op menselijk als op geestelijk gebied. We worden in staat gesteld om het te ervaren als iets dat dicht bij onze mensheid staat, niet alleen in de sfeer van ongenaakbare, onverbiddelijke krachten van het lot.

Zo behoort het meer tot de constellatie van de Maagd, hoe men via de innerlijke wegen van de ziel het geestelijk wezen van de natuur en van het menselijk leven kan zoeken en vinden. In Vissen hebben we de tegenhanger hiervan, het kosmische beeld van grote geestelijke gevechten in de menselijke filosofie en de buitenwereld. Boogschutter is meer verbonden met het worstelen van de mensheid voor zijn eigen menselijke ontwikkeling: de periodieke opkomst en ondergang van verschillende stromen in de geschiedenis; de strijd van de hogere geestelijke mens met het lagere, meer dierlijke en instinctieve leven. De invloed van Tweelingen in de ervaring van het lot heeft vooral te maken met de tweeledige aard van de mens: enerzijds levendig en neigend om van de aarde weg te vliegen en anderzijds neigend om donker en aards, stijf en ongeïnspireerd te zijn.